

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Bellum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Quæres: An uxor cum marito possint alterius filium levare de fonte. Resp. Id quidem non esse decens, non tamen prohiberi.

Quæres: In qua ætate debeant esse patrini. Panor. cap. debitum, de baptis. vult ea ætate debere esse patrinum, ut possit esse pater carnalis, id est, 18. annorum; verum hoc non est verum.

Bellum.

Vide v. Homicidium, Irregularitas contracta ob bellum.

1. Bellum est armorum conflictus, seu professio nocendi vi & armis contrariæ parti. Ut bellum offensivum licitum sit, tres conditiones requiruntur; auctoritas indicentis (hæc residet penes Principem, qui neminem in sua jurisdictione habet superiorem) seu convocantis alios in suum administrationem: recta intentio, & justa causa, ut pro tuaenda Republica contra adversarios illam injustè oppugnantes, vel quando subditi sunt rebelles, &c. Non potest autem indici ante diligentem inquisitionem illius justitiae & æquitatis. tom. 2. de restituzione in particulari, disp. 2. quest. ult. sect. 1. punct. ult. num. 1. & seq.

2. Quod attinet ad bellum defensivum, licitum est cuicunque, interveniente necessitate & recta intentione: nam licitum est cuique vim vi repellere propria auctoritate. Ib. n. 4.

3. Princeps posita justa causa non potest semper bellum indicere; sed prius petenda est ab adversario condigna satisfactione, qua oblata non licet indicere bellum: nam oblata sufficienti satisfactione cessat injuria præterita. Ib. n. 9.

4. Militibus qui sunt subditi Principi indicenti bellum, vel qui recipiunt stipendium à Principe, etiam pacis tempore, seu qui ante bellum locaverant Principi operas suas ad pugnandum satis est, si sciant causam belli non esse iniustum; in dubio enim obediendum est Superiori præcipienti, & in ejus favorem præsumendum est Ib. n. 10.

5. Quæres an bellum possit esse justum ex utraque parte? Respondeatur materialiter, & re ipsa non potest esse justum ex utraque parte: nam realiter jus competit unius soli; formaliter vero & per accidens potest esse justum ex utraque parte, ut propter invincibilem ignorantiam alterius partis,

aut propter opinionem probabilem, quam quisque sequi potest etiam in bello indicendo, ut quando utraque pars iudicio prudentum virorum credit se habere justam causam indicendi bellum. *Ib. n. 11.*

6. Illa omnia licet fiunt in bello, quæ accommodata sunt aut ad rem ablatam recuperandam, vel compensationem faciendam, aut ad vindictam sumendam pro modo culpæ, aut ad pacem componendam & stabiendam; quare sequitur licitum esse seclusis mendaciis procurare victoriam per insidias & stratagemata; dummodo non fuerit data fides hostibus non ponendi insidias. Licitum quoque est inferre damna cum expressa vel tacita Superioris licentia, etiam in bonis fortunæ hostium profumenda vindicta de injuria illata, & pro stabilienda pace in futurum: Clerici tamen & Ecclesiæ tempore belli expoliari non possunt propter immunitatem qua gaudent; nisi forte per accidens, ut quando Victoria nequit aliter reportari. *Ib. n. 14. & seq.*

7. Petes, utrum bona alicujus nationis, ex gr. Romano-rum, extracta à militibus Florentiæ è manibus piratarum vel Turcarum acquirantur militibus? Respondetur quod non: nam Turcæ non acquisierunt dominium illorum bonorum; consequenter bona remanent sub dominio priorum dominorum, illisque restituenda sunt, detracta aestimatione operæ & industrie posita in iis bonis acquirendis; posunt tamen aliqua consuetudine mutua fieri capientium. *Ibid. n. 15. mer. 23.*

A D D I T I O.

In bello justo etiam innocentes licet spoliare, & capere, ad debilitandas hostium vires. Quod si bellum est perpetuum, ut contra Turcas, licet innocentes etiam captivare. Quod si dati sunt in obsides, & violent fidem datam, non licet illos occidere; licet autem, si sint de nocentum numero.

Fum *Bellum n. 10. P. N. l. c. n. 278.* (Quod si) Victor. *de jur. bell. Mol. dist. 120. Val. e p. 3. col. 4.*

Capta in bello justo non sunt restituenda; nisi essent res peregrinorum, clericorum, religiosorum, aut rusticorum: quamquam quidam nec talia, ajunt, ex necessitate restituenda, quia justè capta, ut dictum est supra; sed falso, maximè quoad clericos, & religiosos.

D. Thom.

Bellum.

¶

D.Thom.l.c.q.66.art.8.ad 1.(Peregrinorum)Sylv.bellum
n.11.concl.3.(Clerico)Mol.d.121.concl.3.

Ablata justobello ab iis, qui injusto bello acceperant, etiam si in tutum se recepissent, prioribus dominis sunt restituenda, si stemus jure naturæ, vel etiam Cæsareo; si vero opus est alicubi, vel lex statuerit vel consuetudo præscribit, eistandum est: potuit enim licet privatorum juri derogari ob bonum publicum. Covarr. reg. pecc. p. 2. §. I. num. 2. Mol. dist. 118.

Potest Princeps ad vitandum Reip. majus damnum, trahere hostibus aliquam urbem; est enim id exponere periculo partem, pro totius salute.

Milites sine voluntate saltem præsumpta Principis, damnum hostibus dantes, tenentur restituere: præsumitur autem velle etiam, ut capti etiam à Turcis, cum fugiunt, dominos suos, aliosque spolient.

P.N.l.c.n.285.Sylv.l.c.concl.4.

Capti etiam justo bello fugere possunt, saltem si sit extraditionem dominorum.

Vid. Servus n.1. Covar l.c.n.6. & l.var. resol. c. 2. num. 10. Navar. c. 17. n. 104 docet fidelem ab infidelis fugientem deberre illi pretium mittere.

Subdit non tenentur ad bellum propriis expensis gerendum, nisi forte ex pacto, aut consuetudine præscripta.

In bello licet quidem clericis hortari ad pugnam, adeoque ad victoriam; non autem pugnare, nisi se defendendo

Fu. l.c.n.8. hortatu. 25. q.8. Nav. c. 17. n. 217. (neque efficitur irregularis, si ipse non mutilet) & con. 5. de homic.

Milites nostri temporis non gaudent privilegiis antiquis militum.

Belli tempore non potest Princeps populum deserere.

Sot l.5. q.1. art. 8. col. 6.

Militi etiam ægrotanti debetur stipendium. Syl. l.c.n.8.

Miles ad discendam pugnandi artem in bellicis ludis nulli nocentibus, & à periculo mortis alienis justè se exercet. Sylv. v. miles.

Mentiri non licet, in bello tamen insidiis utiliter, & consilia tegere, ad hostes decipiendos: non licet hosti fidem frangere: licet autem die festo pugnare, ita re postulante. Mo. dist. III.

Mortiferè peccat Princeps, si bellum ad Reip. salutem, d
fidem

D 3

fidem

fidem conservandam, ad inimicorum spirituale bonum necessarium, non gerat, præcipue si affulgeat victoria spes, & tunc sub p. m. præcipere posset subditis, ut arma caperent, Mol. d. 99.

Quæres: Liceatne homines occidere in bello. Resp. Lice re, si bellum sit iustum: ut autem sit iustum, tria requiri, ut habetur 23. q. 1. & 2. Primum mandatum Principis, cuius auctoritate bellum getitur: quia privatæ personæ non est bellum gerere, sed judicio suam causam persequi. 2. Justa causa, ut qui impugnatur, sit meritus, ut ei bellum inferatur. 3. Intentio recta, quæ est, ut intendatur vel depulsio mali, vel promotoio boni communis.

Quæres: An miles in bello justo teneatur occidere hostem. Resp. 1. Quod simpliciter teneatur durante conflictu, quia alioqui periculum esset, ne hostis prævalereret: deinde conflictus ipse est executio justitiae. Resp. 2. Militem quidem aliquando occidere hostem, sed non teneri, ut cum nullum est periculum, & hostis manum porrigit supplicem. Resp. 3. Licitè posse occidi tria genera hominum. 1. Imperatorem & Capitaneos. 2. Milites pugnantes. 3. Omnes qui in pugna juvant hostem, vel exonerandis bombardis, vel ministrandis armis, & commeatu, vel serviendo militibus, eosque horlando. Resp. 4. Si inter hostes sint pater vel filius, vel amicus, ex officio pietatis, non posse occidi, nisi periculum sit, ne perireat totus exercitus: ut si quis eorum sit dux belli, in cuius morte consistit Reipub. salus. Nam tum bonum commune præferendum est officio pietatis.

Quæres: Quousque extendatur facultas occidendi. Resp. militem privatum non posse occidere quemquam, nisi durante conflictu, & ante partam victoriam. 2. Summo Imperatori etiam post partam victoriam, & conflictum peractum licere occidere hostem, cum ad injuriam vindicandam, tum edomandam hostium audaciam, & alios terrendos; maxime autem licet more juridico, ratione admissi criminis. Resp. 3. cessante conflictu reliqua multitudini esse parcendum, quæ numquam pugnavit, cum post conflictum in pace vivatur, quæ est finis belli.

Quæres: An urbs possit diri diri pienda in bello justo, ad animandum militem, aut terrendas alias urbes. Resp. Si aliud sit remedium ad obtinendam victoriam, non licere. 1. Quia directè paterentur omnes innocentes. 2. Quia miles sole-

folet tunc enormia scelerata perpetrare. Resp. 2. Si non sit aliud remedium, licere, quia est bellum iustum: ergo debet dari possibilis executio, non autem datur alia, quam haec ergo. v. g. hostes possent esse tam obstinati, ut nolint dederent se; quamvis raro talis necessitas incidat, & ideo raro sit justa illa direptio. Resp. 3. Si talis direptio esset necessaria, ad multas alias urbes diripiendas, tum licite posset dari una urbs dirienda.

Quæres: An Clericis liceat ire ad bellum, & bellare? Resp. 1. Clericis licere interesse ad exercenda ministeria spiritalia. Resp. 2. Minorum ordinum clericis licere etiam bellare, quia & uxores licet duce quamvis sint, qui existimant eos venialiter peccare. Resp. 3. Clericis in majoribus ordinibus constitutis non libertate bellare sine dispensatione Pontificis.

Quæres: Sitne licita monomachia, vel duellum? Duellum autem est, propriè bellum duarum personarum, privatarum, vel duarum familiarium indicum cum pacto & conditione praecedente. Resp. 1. Duellum simpliciter esse illicitum: repugnat enim primo juri naturali, quo non licet aliquem occidere, nec se mortis periculo exponere. 2. Divino. Nontentabis Dominum Deum tuum. Matthæi 4. 3. humano. no. 2 q. 5. canon. monomachi & Concil. Trident. sess. 25. cap. 19 Respond. 2. Quinque personas peccare in duello, 1. Dominos locorum, in quibus committitur. 2. Pugnantes. 3. Patronos. 4. qui dederunt consilium, vel auxilium. 5. spectatores. Resp. 3. Hos quinque non solum peccare mortaliter, sed incurrire excommunicationem ipso facto. Dominos vero loci incurrire pœnam privationis, & confiscationis bonorum feudalium ipso facto. Patronos, & pugnantes incurrire tres alias pœnas, saltem post latam sententiam. 1. Proscriptionis omnium bonorum. 2. Perpetuae infamiae. 3. Homicidii patrati. Resp. 4. Duellum esse illicitum quinque causis. 1. Si fiat causa manifestandæ veritatis, ut v. g. Deus ostendat, uter sit innocens. Ratio est, quia illud testimonium est fallax. 2. Si fiat ostendendarum virium causa, quod sæpe fit in exercitu. 3. Si fiat vitandæ ignominiae causa, eò quod provocatus sit ad duellum. Nam ob opinionem vulgi, non est vita tam gravi periculo exponenda. 4. Si fiat causa vitandæ litis, licet Lyranus, & Angel. putent, hoc casu licitum esse. Et ratio est, quia protestimonio veritatis capitur, quod

est fallax. 5. Est, si fiat vindicandi honoris divini causa, ut si hæreticus provocet Catholicum, ad declarandum, utrius religio sit vera, quem casum Carthusianus putavit licitum. Ratio est eadem.

Respond. 5. Quibusdam etiam casibus licitum esse duel-
lum. 1. Est adevitanda graviora mala, ut cum duo exercitus
parati sunt pugnare totis agminibus, & inter se convenient, ut
duo, &c. nam tunc est licitum ex parte ejus, qui justum
bellum gerit. Eadem de causa licet ducibus belli id facere,
ac etiam regibus, vel principibus licet permittere, ut nobi-
les, domini, vel milites bello certent. Similiter, si quando ab
hoste provocati in bello, milites non preundo efficerent, ut
hostis fieret audacior, aut miles contemneretur, vel de vi-
ctoria aliquid decederet, tunc licitum eset duellum, secun-
dum Navar. 2. Casus est, quando duo ad mortem justè sunt
condemnati, & ob bonum commune expediret, alterum vi-
ta donari. Et ratio est, quia tunc unus per duellum consti-
tuitur quasi minister justitiae. 3. est, si provocatus ad duellum
putet se occidendum, nisi acceptet conditionem, nec aliud
remedium suppetat evadendi mortem, nisi suscipiat duel-
lum. Et ratio est, quia hoc est tueri se contra invatorem. Ita
Navarr. Cajetan.

Beneficium, Beneficiarius.

Vide v. Residentia, Simonia.

1. Beneficiarius dominium habet non solum bonorum
patrimonialium, verum etiam quasi patrimonialium: & e-
tiam fructuum & proventuum beneficii. Per dominium in-
tellige facultatem disponendi ad suum libitum suo nomine
de re aliqua, modo lege non prohibeat. tom. I. de obligatio-
ne beneficiorum, disp. 4. punct. 1. n 2. & seq.

2. Potestne beneficiarius fructus beneficii ad suum libi-
tum expendere, seu teneturne illos in pios usus erogare?
Respond. fructus necessarios ad congruam sustentationem
in pios usus erogari posse ad libitum beneficiorum; sicut
posunt bona patrimonialia vel quasi patrimonialia; quam-
obrem in illis casibus in quibus beneficiarii non tenentur
bona patrimonialia vel quasi patrimonialia in opera pia ex-
pendere, neque tenentur fructus beneficii sibi ad congruam
suspen-